

บทที่ 1

บทนำ

บทนำต้นเรื่อง

ปาล์มน้ำมันเป็นพืชยืนต้นที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ และมีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูงกว่าพืชน้ำมันชนิดอื่นๆ ทั้งด้านการผลิตและการตลาด (น้ำอ้อย ศรีประสม และธีระ เอกสมทราเมษฐ์, 2551; วีระชัย กาญจนาลัย., 2552; Naher et al., 2012) โดยปาล์มน้ำมันสามารถเพาะปลูกได้เฉพาะพื้นที่เขตร้อนชื้นของโลกที่อยู่ระหว่างเส้นละติจูดที่ 10 องศาเหนือ ถึง 10 องศาใต้ (Hartley, 2000) ซึ่งปัจจุบันมีเพียง 42 ประเทศ จากจำนวนทั้งหมด 223 ประเทศทั่วโลกที่สามารถผลิตปาล์มน้ำมันได้ สำหรับการผลิตปาล์มน้ำมันมีพื้นที่ให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.55 ต่อปี โดยประเทศที่มีพื้นที่ให้ผลผลิตปาล์มน้ำมันมากที่สุดของโลก 3 อันดับ คือประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไนจีเรีย เท่ากับ 31.25, 25.01 และ 20 ล้านไร่ ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 81.36 ของพื้นที่ที่ให้ผลผลิตปาล์มน้ำมันของทั้งโลก (ธีระ เอกสมทราเมษฐ์, 2554) สำหรับปาล์มน้ำมันในประเทศไทยมีปาล์มน้ำมันที่สามารถเก็บเกี่ยวและให้ผลผลิตได้ 3,552,275 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 3.79 หรืออยู่ในอันดับที่ 4 ของโลก ส่วนการบริโภคน้ำมันปาล์มซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์หลักจากปาล์มน้ำมันพบว่าประเทศอินเดียและจีน มีการใช้ประโยชน์สูงสุดเนื่องจากเป็นประเทศที่มีประชากรมาก สำหรับประเทศไทยมีการบริโภคน้ำมันปาล์ม 1.135 ล้านตันต่อปี มากเป็นอันดับ 9 ของโลก (ธีระ เอกสมทราเมษฐ์, 2554) และผลจากการสำรวจเบื้องต้นพบว่าภายในปี พ.ศ. 2560 ปริมาณความต้องการปาล์มน้ำมันจะเพิ่มอีกเท่าตัวเนื่องจากเศรษฐกิจของประเทศจีนและอินเดียกำลังขยายตัว (Prasertsan and Oi, 2001) ประกอบกับการใช้ปาล์มน้ำมันเป็นพลังงานทดแทนทำให้ปริมาณการผลิตปาล์มน้ำมันของโลกไม่เพียงพอกับปริมาณความต้องการ (Crabbe, Hipolito, Kobayashi, Sonomoto, and Ishizaki, 2001; Obahiagbon, 2012) จึงส่งผลให้เกิดขยายพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันเพิ่มมากขึ้นทุกปี ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาตามมาอีกมากมายไม่ว่าจะเป็นการตัดไม้ทำลายป่า การปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่ไม่เหมาะสม (สรพงศ์ เบญจศรี, ภาณุมาศ พฤตคณี, สกฤรัตน์ แสนปุตะวงษ์ และ สกฤกานต์ สิมลา, 2557) ซึ่งปัญหาต่างๆ เหล่านี้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงปัญหาการเอารัดเอาเปรียบแรงงานและเกษตรกรรายย่อย ส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อสังคมและชุมชนท้องถิ่น (ปัญญา ใจสมุทร, สรพงศ์ เบญจศรี, ภาณุมาศ พฤตคณี, สกฤรัตน์ แสนปุตะวงษ์ และสกฤกานต์ สิมลา, 2558) จนเกิดการต่อต้านปาล์มน้ำมันและผลิตภัณฑ์ที่ใช้น้ำมันปาล์มขึ้นในหลายประเทศ โดยเฉพาะในสหภาพยุโรป

ทั้งนี้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากทุกภาคส่วนประกอบด้วย กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตปาล์มน้ำมัน ผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรม ผู้ค้า ผู้ผลิตสินค้า นักลงทุน และองค์กรพัฒนาเอกชนด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม จึงได้มีการริเริ่มโครงการ Roundtable on Sustainable Palm Oil หรือ RSPO ขึ้น เพื่อตอบสนองต่อข้อกังวลจาก การขยายพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันที่มีผลกระทบต่อสังคมสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพเป็นแนวคิดการรวมตัวโดย World Wildlife Fund (WWF) และภาคเอกชนในปี 2545 โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อสนับสนุนให้เกิดการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืนในประเทศต่างๆ ทั่วโลก

สำหรับประเทศไทย RSPO ได้เข้ามามีบทบาทครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2551 โดยได้เกิดโครงการผลิตปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มเพื่อพลังงานชีวภาพอย่างยั่งยืน โดยการสนับสนุนของกระทรวงสิ่งแวดล้อมคุ้มครองธรรมชาติและความปลอดภัยทางปรมาณูแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (German Federal Ministry of Environment, Nature Conservation and Nuclear Safety : BMU) ภายใต้ความคิดริเริ่มของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมัน (German International Cooperation : GIZ) กับ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นผู้ดำเนินโครงการด้วยการนำมาตรฐาน RSPO มาใช้นำร่องกับกลุ่มเกษตรกรเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนยูนิวานิชอำเภอปลายพระยา และกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน เหนือคลอง - เขาพนม จังหวัดกระบี่ ผลการดำเนินการของโครงการดังกล่าวประสบความสำเร็จจนได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน Certification On Sustainable Palm Oil หรือ CSPO กลุ่มแรกของโลก อย่างไรก็ตามแม้กลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน และผู้เกี่ยวข้องจะได้รับการรับรอง และประสบผลสำเร็จ แต่พบว่ายังมีน้อยและเกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ที่แท้จริง

ดังนั้นการศึกษาประสิทธิภาพการผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนตามมาตรฐาน Roundtable on Sustainable Palm Oil ของเกษตรกรในประเทศไทย โดยเลือกจังหวัดกระบี่ เนื่องจากจังหวัดกระบี่ ผลิตปาล์มน้ำมัน ให้ผลผลิตต่อไร่สูงสุดของประเทศ ประกอบกับจังหวัดกระบี่ มีกลุ่มเกษตรกรได้รับรองมาตรฐานการผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนกลุ่มแรกของโลก จึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันโดยทั่วไปและเกษตรกรผู้ผลิตปาล์มน้ำมันตามมาตรฐาน Roundtable on Sustainable Palm Oil ซึ่งผลของการศึกษาสามารถนำไปวางแผนหรือจัดการเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน ให้มีประสิทธิภาพทั้งในจังหวัดกระบี่ และจังหวัดอื่นๆ ต่อไป